

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XII. Vndecima excommunicatio lata aduersus offendentes Cardinales, &
alios Prælatos declaratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

grinos, alteram Canonis si quis suadente Diabolo. 14. q. 3. aduersus eos qui Clericos percutiunt, quia fines ob quos vulneratio prohibetur distincti sunt, nempe honor Clericalis Ordinis, & honor sacrorum locorum. Et idem est de vulneratione facta alicuius Clerici in Ecclesia, quæ duplex sacrilegium constituit, alterum aduersus Ordinem Clericalem, alterum aduersus Ecclesiam, & honorem ipsi debitum.

7 Rursus peregrinatio debet esse ad urbem, id est ad Romanam ciuitatem, siue in ea Pontifex, siue eius curia existat, siue non: quia hæc excommunicatio non in honorem Pontificis, eiusve curiam, sed in cultum sacrorum locorum Urbis fertur. Quinimo iuxta satis probabilem sententiam, docet Bonacina disputat. 1. q. 11. punct. 3. num. 7. offendens peregrinum qui ad Ecclesias suburbias tantum peregrinaretur, vti est Ecclesia & Laurentii. S. Sebastiani hac censurâ non comprehenderetur; quia non vexat peregrinum ad Urbem accedentem. Nominè enim Urbis maxime in lege pœnali loca extra mœnia comprehendi non debent. cap. Rodulphus, de Rescriptis. & ibi Panor. in. num. 4. Felin. n. 1. Neque obest quod interdictâ Ciuitate suburbia, & loca conuicia interdicuntur, quia id est iure dispositum. Cap. si ciuitas de sententia excommunicat. in 6. ne lex interdicti frustranea redderetur. At in presenti non est iure dispositum suburbia nomine Urbis comprehendi. Neque ex eo quod non comprehendantur, redditur lex prohibens vulnerationem illorum qui ad Urbem accedunt, inuicilis.

8 Sed an qui inchoato itinere ad Urbem domum reuertitur, vel aliquid faciat vel accipiat pertinens ad dictam peregrinationem gaudeat protectione huius canonis? Dissentiunt Doctores. Bonac. disputat. 1. q. 11. punct. 3. num. 26. negat, quia verba legis huic non videntur continere, cum non accedat ad Urbem, sed ad propriam domum, neque recedit ab Urbe, cum ad illam nondum peruenit. Sed probabilis est oppositum, vt tradit Hugolin. in presenti cap. 10. §. 1. Duardus lib. 2. canon. 10. q. 2. §. 12. quia ille reditus ad domum est formalis accessus ad Urbem, cum sit pro re necessaria ad prædictum accessum. Neque confendum est ob prædictum reditum iter ad Romanam curiam moraliter discontinuatur. Si enim, vt ipsemet Bonac. punct. 3. numero 24. concedit, non interruptur accessus, vel recessus ab Urbe ex eo quod ad amicum diuertat, vel aliam ob causam in itinere detineatur; eadem ratione non debet censi interrupta peregrinatio ex reditu ad domum necessario, & quasi per transiendam.

9 Non solum accedentes ad Urbem causâ deuotionis, & peregrinationis hæc excommunicatione protegentur, sed etiam in Urbe morantes, & ab ea recedentes, vti ex tenore excommunicationis constat. Debent autem morari in Urbe tantquam aduenæ, & peregrini, aliâs hoc protectionis priuilegio non fruuntur, si mutatâ voluntate peregrinationis incolæ, & habitatores Urbis facti sint, quia desinunt esse Romipetæ, seu peregrini, tamen opera peregrinorum exerceant. Vti tradit Caietan. verbo Excommunicatio cap. 13. Duardus in presenti can. 10. §. 11. Vinald. casus 10. num. 10. Alterius lib. 5. disputat. 1. capite 5. q. 3. Banac. titul. 3. de censur. disputat. 1. q. 11. punct. 3. numero 2. Et 22. Eadem ratione recedentes ab Urbe vt prædictâ excommunicatione protegantur, debent recedere opere deuotionis præstito, ratione cuius peregrinationem susceperunt saltem quantum est ex se: nam ex prædicti operis executione censentur in reditu peregrini esse, qui nullatenus iudicandi forent, si sua culpa opera deuotionis, ob quæ peregrinationem susceperunt omittent. Nam eo ipso peregrini deuotionis non essent. Vt bene notauit Hugolinus in presenti, verbo vel ab ipsa recedentes. Duardus canon. 10. q. 11. §. 13. Alterius disputat. 1. cap. 5. q. 2. Bonacina disputat. 1. q. 11. punct. 3. num. 24.

10 Tandem hæc excommunicatio extenditur ad dantes auxilium, consilium, vel fauorem vexantibus Romipetæ. Debet autem vexatio subsequi, vt auxilium, consilium, vel fauor excommunicationem inducat, siquidem ob vitandam vexationem prohibentur. Quare vexatione cessante cessat excommunicatio ob auxilium, consilium, vel fauorem inducta. Vti rectè tradit Hugolin. in presenti cap. 10. vers. in his dantes, numero 1. §. 2. Fillucius tract. 16. cap. 5. q. 10. num. 126. Alterius disputat. 1. cap. 5. sub finem. Bonac. disputat. 1. q. 11. num. 15. Tamen contrarium sentiat Duard. lib. 2. canon. 10. q. 11. num. 2.

PUNCTUM XII.

Vndecima excommunicatio lata aduersus offendentes Cardinales, & alios Prælatos declaratur.

- 1 Refertur Textus.
 - 2 Hæc excommunicatio aliis in iuribus lata est.
 - 3 Fines huius excommunicationis quis sit?
- Ferd. de Castro, Sum. Mor. Part. VI.

- 4 Actiones ob quas fertur excommunicatio.
- 5 Declarantur personæ, quæ his actionibus offendi debent.

Vndecim excommunicat Pontifex omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos, vel Nuntios; aut eos à suis diœcesibus, territoriis, terris, seu dominiis eicientes; necnon ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes in eis consilium, auxilium, vel fauorem.

Hæc excommunicatio extensa est in Extrauag. super gentes, Ioann. XXII. inter communes, vt comprehendat non solum eicientes Legatos, & Nuntios à suis diœcesibus, sed impediētes eorum officium exercere, quæ tamen excommunicatio nec referuata est, neque extenditur ad mandantes, & consulentes. At in Clement. si quis suadente, de Pœnis, & cap. felix, eodem tit. in 6. fertur excommunicatio cum refectione non solum aduersus eos, qui in Bulla continentur, sed etiam aduersus receptatores, & defensores eorum, qui prædictum delictum perpetraverint, postquam iam delictum completum est. Hæc tamen receptio, & defensio debet esse delinquentium quæ tales sunt, id est quæ prædictum delictum commiserunt, quia verba legis pœnalis formaliter, & proprie sumenda sunt. Pius verò V. in Bulla quæ incipit Infelice sacri, edita anno 1564. 14. kalend. Ianuarij, prædictam excommunicationem, & pœnas contentas in dicto capite felix extendit ad eos qui conspirationem in Cardinalem seunt & non reuelant, modo antequam patrata sit aliâ viâ mitiore scilicet correctione fraternâ impedire non possint. Si verò conspiratio fuerit consummata, & delictum publicum sit, delinquentque infamia laboret, eiusque delictum probari facile possit obligabitur sciens reuelare, secus si aliqua ex prædictis conditionibus deficiat. Addit verò Fillucius tract. 14. cap. 6. q. 11. numero 97. cui Bonacina disputat. 1. de censur. q. 12. punct. 3. in fine consentit, hæc constitutionem vsu, & consuetudine receptam non esse ob præcepti difficultatem.

Fines ob quem hæc excommunicatio fertur est defensio dignitatis Cardinalitæ, & Episcopalis, Legati, & Nuntij Apostolici; eaque de causa aduersus hæc constitutionem delinquens præter iniustitiam graue sacrilegium committit. Vt potè offendens Ecclesiam in suis membris principalibus. Vt bene notauit Caietan. verbo Excommunicatio, capite 11. §. 12. Sayrus libro 3. thesauri, capite 15. numero 2. Bonacina disputat. 1. de censur. q. 12. punct. 1. numero 1. Quinimo satis probabile est offendere personas hoc canone comprehensas duplex sacrilegium committere, duplicique excommunicatione innodari. Tum quia offendit Clericum. Tum quia offendit in dignitate constitutum. Etenim Textus in cap. si quis suadente diabolo 17. q. 4. prohibet sub excommunicatione omnem violentam manuum impositionem in Clericos quatenus tales sunt, id est ob reuerentiam Ordinis Clericalis. At Bulla non Clericalem Ordinem spectat, sed dignitatem Ecclesiasticam.

Actiones verò ob quas hæc excommunicatio statuitur, sunt interficere, mutilare, vulnerare, percutere, capere, carcerare, detinere, vel hostiliter insequi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos, vel Nuntios, aut eos à suis diœcesibus, territoriis, terris, seu dominiis eicere, necnon mandantes, vel rata habentes, seu præstantes in eis auxilium, consilium, vel fauorem. Quælibet enim ex his iniurijs actionibus (vt sæpè in superioribus notauimus) excommunicationem prædictam inducit. Plures ex se notæ sunt, & §. præcedenti explicatæ: ibi enim diximus quid requisitum sit ad interfecionem, mutilationem, & vulnerationem, captionem, carcerationem, detentionem, solum superest explicare percussionem, insecutionem hostilem, & eiectionem. Percussio namque est læsio cum dolore, siue fiat virga, siue ligno, siue pugno. Argum. leg. Cornelia ff. de iniurijs. Insecutio verò hostilis est insecutio ad læsionem, seu captionem, quia ad huiusmodi finem hostes inlequimur. Denique eiectio est expulsio dictorum Prælatorum à suis diœcesibus, territoriis, terris & dominijs. Quocirca si expelleret Prælatum ex vno loco diœcesis in alium, non videtur hæc censuram incurrisse, quia non eicitur ex diœcesi. Requiritur ergo, vt ex loco in quo Prælatum iurisdictionem spiritualem, vel temporalem habet eiciatur in locum sibi non subiectum; aliâs non erit eiectio absoluta ex loco dominij, sed mutatio violenta. An verò sub hac censura comprehendaris si eiciatur Prælatum ex loco originis, vel domiciliij, tamen ibi nullam iurisdictionem habeat; Affirmat Alterius lib. 5. disputatio 12. capite 4. vers. seu dominij. Bonac. disputat. 1. de censur. q. 12. punct. 1. numero 17. quia in communi hominum æstimatione terra originis vniuersiusque sua dicitur, ceditque in gratiam dignitatis, ne ab hac terra Prælatum eiciatur. Sed rectius contrarium Nauarr. capite 7. n. 67. Hugolin. in presenti

§.i. num. 4. Duardus *quæst.* 4. num. 6. & q. 9. numero 6. & seq. quia hæc excommunicatio lata est in fauorem dignitatis Ecclesiasticæ; ac proinde electio debet esse à teris, quatenus sub dignitate Ecclesiastica continentur. Item locus originis est quoad natiuitatem sit locus cuiusque; ac non est illi proprius, cum in illum non habeat dominium, neque est magis suus, quam omnium qui illo in loco nati sunt. Cum igitur in pœnalibus legibus stricta, & rigorosa verborum acceptio sumenda sit, non debemus originis locum Prælatorum dicere proprium. Præterquam quod verbum illud, seu *dominiis*, quod videtur appositum ad verba præcedentia explicanda aperte denotat electionem debere esse à loco, in quo Prælati eius spirituale, vel temporale habet.

Personæ quæ his actionibus offendi debent. Primò sunt Cardinales S. Romanæ Ecclesiæ, qui sic dicuntur ex quo electi sunt à summo Pontifice, & electionem acceptant, tamen si capellum nondum obtinuerint. Vti tradit Sayus *lib. 3. cap. 15. numero 3.* Fillucius *tratt.* 16. *cap. 9. quæst. 5. numero 239.* Duardus *lib. 2. canon. 11. q. 6. num. 1.* Bona. *disputat. 1. q. 12. punct. 2. numero 2.* Secundò Patriarchæ, id est summi Patres inter Episcopos primum locum tenentes. Tertio Archiepiscopi, id est Episcopi Metropolitanæ pluribus Episcopis præsertim sic nuncupati post pallij receptionem. *cap. transmissa de Electione. Cap. Nisi specialis de auctoritate. & supra pallij.* Quarto Episcopi vnius ciuitatis, vel diœcesis. Debent autem secundum probabiliorem sententiam, quam defendit Caietan. *verbo Excommunicatio cap. 12.* Sayus *lib. 3. cap. 15. numero 4.* Nauart. *cap. 27. num. 67.* Hugolin. *in presenti, verbo Patriarcha, numero 3.* Fillucius *q. 5. numero 240.* Suar. *disputat. 21. sect. 2. numero 69.* Bonac. alii relatis *disputat. 1. q. 12. punct. 2. numero 7.* aduersus Grassis *1. p. decis. lib. 4. cap. 18. num. 101.* esse consecrari, neque sufficit esse electos, & consecratos; quia ante consecrationem non sunt Episcopi verè, & propriè, cum non sint character Episcopali insigniti, tamen Episcopali iurisdictione gaudeant. Et cum veretur in materia odiosa, non debet nomen Episcopali ultra propriam, & strictam significationem extendi. Quintò Legati, seu Nunciij, qui à summo Pontifice causâ negotiorum ad Principes mittuntur, dum eorum legatio durat.

Aliæ personæ ultra supradictas hæc excommunicatione non protegentur, idè quæ illas offendentes in prædictam excommunicationem non incidunt. Quapropter offendens Clericum, vel Religiosum, esto incidat in excommunicationem latam in *canone si quis suadente diabolo.* At in huius canonis excommunicationem non incidit. Si verò sit Religiosus, vel Clericus offensus ex familia Cardinalis, Episcopi, seu Legati, etsi Armilla. *verbo Excommunicatio, num. 2.* Sayus *lib. 3. cap. 15. num. 3.* existimant offendentes hæc censurâ ligari, quia Cardinalem offendit. At rectius negat Marius Alerius *lib. 5. disputat. 12. cap. 3. an. 7.* Duardus *lib. 2. canon. 11. quæst. 10. numero 1.* Bonac. *disputat. 1. de censur. quæst. 12. punct. 2. numero 11.* quia ex illa offensione dehonoretur Cardinalis, vel Episcopus; at tamen non vulneratur nec percutitur, quod necessariò erat requisitum ad censuram huius canonis incurrendam. Non enim ob quamlibet offensionem hæc excommunicatio imponitur, sed ob offensionem interfectionis, mutilationis, percussiois, aliarumque actionum, quæ eo canone exprimitur.

Extenditur hæc excommunicatio ad mandantes, consulentes, & fauores offensibus. Debet autem offensio cum effectu subsequi ex vi mandati, consilij, vel fauoris, alias non reputabuntur causa offensionis. Sicuti ex communi sententia tradit Vivald. *in presenti, num. 8.* alii 9. Hugolin. *verbo nec non & mandantes. §. 1. n. 1.* Sayus *lib. 3. cap. 15. num. 9.* Bonac. *disputat. 1. de censur. quæst. 12. punct. 3. num. 8.* & 9. Deinde extenditur ad ratam habentes offensionem. Ad quam ratihabitioem necessarium est, vt offensio nomine seu in gratiam illorum, qui eam ratam habent patrata sit. Nam offensionem quæ tui contemplatione facta non est, nequis propriè, & strictè ratam habere. Argum. *cap. ratum de Regul. in 6. & cap. cum quis, de sententia excommunicat.* Idè quæ ratihabitio mandato comparatur, quia mandato æquiualeat. Atque ita tradit Nauart. *cap. 27. num. 67.* Suar. *disputat. 21. sect. 2. numero 69.* Bonac. alios referens *disputat. 1. q. 12. punct. 2. numero 23.* Quinimò vt aduertit Bonac. loco citato eo tempore quo offensio facta fuit, debet ratam habens habilis esse ad illam perpetrandam, vel mandandam, alias ratihabitio mandato æquiualeat non poterit.

PUNCTVM XIII.

Duodecima excommunicatio aduersus offendentes recurrentes ad curiam Romanam pro suis negotiis, exponitur.

1 Refertur Textus.

2 Finis huius excommunicationis quis sit?

- 3 Expenduntur actiones, ob quas excommunicatio fertur.
- 4 Declarantur persona, in quas prædictæ actiones, vel aliquæ illarum præstandæ sunt, quæ sunt recurrentes ad Romanam curiam per se, vel per literas.
- 5 Item prosequentes in eadem curia negotia.
- 6 Item eorum defensores.
- 7 Vt prædicta persona hæc excommunicatione protegentur, debent recurrere ad curiam Romanam causa alicuius negotij in ea expediendi.
- 8 Extendit Pontifex excommunicationem ad eos, qui auxilium, consilium vel fauorem in hac offensione præstant.
- 9 Debet offensa cum effectu subsequi.
- 10 Ob ratihabitioem offensionis non contrahitur hæc excommunicatio.
- 11 Neque item ex eo quoddam delicta non impediatur, cum facile possit.

Duodecimò excommunicat Pontifex omnes illos, qui per se, vel per alios personas Ecclesiasticas quascanque, vel sæculares ad Romanam curiam super eorum causis, & negotiis recurrentes, ac illa in eadem curia prosequentes, aut procurantes, negotiorumque gestores. Aduocatos, Procuratores, & agentes, seu etiam audiores, vel Iudices super dictis causis, vel negotiis deputatos occasione causarum, vel negotiorum huiusmodi occidunt, seu quocumque modo percutunt, bonis spoliant, seu qui per se, vel per alios directè vel indirectè delicta huiusmodi committere, exequi, vel procurare, aut eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non veretur, cuiuscunque præmientia, vel dignitas fuerit.

Condit ex parte hæc excommunicatio cum excommunicatione lata in *canone 9. huius bullæ.* Latior tamen est, & plures actiones comprehendit, vt ex sequentibus constabit. Quinimò in *Extrauag. diuina, De Præiudicis excommunicationis, suspensionis, & interdicti subiciuntur Ordinarij, alique Superiores* quamlibet sententiam excommunicationis, suspensionis, priuationis officij, vel beneficij, & similibus ferentes aduersus officiales in obsequijs Papæ, vel Sedis Apostolicæ existentes, vel contra venientes ad Sedem Apostolicam pro suis, vel eorum causis prosequendis, & contra in ea morantes, dum durat prosecutio causarum, & contra ab eadem Sede recedentes, omniacque sic facta irrita, & inania decernunt. In Concilio autem Constantiensi in *cap. quod incipit sacrosancta synodus, & in Concilio Basiliensi, sess. 1. in capite sacrosancta generalis synodus* extenditur excommunicatio ad inuadentes, seu spoliatores accedentium ad Concilium generale, vel ab eo recedentium, aliisque variis penis multantur.

Finis huius excommunicationis est, vt Romanæ curiæ negotia promoueat, & idè quæ offendentes recurrentes ad Romanam curiam causâ negotiorum ipsam Romanam curiam directè offendant; ac proinde ultra iniustitiam facillimum committit. Sicuti ex communi sententia tradit Caietan. *verbo Excommunicatio, cap. 1.* Sayus *lib. 3. c. 16. n. 2.* Fillucius *tratt. 16. c. 7. q. 9. num. 172.* Alerius *disp. 13. c. 1. de censur. bullæ. q. 13. p. 1. num. 1.*

Actiones verò ob quas hæc excommunicatio fertur sunt occisio, percussio, & bonorum spoliatio, quæ satis superius explicatæ sunt. Solùm aduerte spoliationem esse violentam rapinam, & depradationem, non clandestinam furtiptionem, vt colligitur ex *cap. excommunicationis, de Raptoribus.* Hæc autem spoliatio quorumcumque bonorum sit sue mobilium, seu immobilium hæc excommunicatio non inducit, quia Pontifex non restringit spoliationem, & hæc æquè de bonis mobilibus, ac immobilibus dicitur, sicuti tradit Hugolin. *in presenti num. 1.* Marius Alerius *lib. 5. disputat. 13. cap. 1.* Duardus *lib. 2. canon. 12. quæst. 7. num. 1.* Bona autem circa quæ spoliatio versari debet sunt fortunæ, non honoris, nec famæ, nec vitæ. Nam esto infamatio, & in honoratio, spoliatio famæ, & honoris nuncupetur, frequenter tamen hoc nomen soli spoliatio bonorum fortune adaptatur, vt videre est in Ambrosio Calepino, *verbo spoliatio.* Et in materia pœnali verba extendenda non sunt ad iniustitias vsus. Sic docet Vivald. *in presenti, num. 9. 1.* alii *num. 4.* Duardus *can. 12. q. 5. num. 53.* Alerius *disp. 13. cap. 1. sub finem.* Bonac. *disp. 1. de censur. quæst. 13. punct. 1. num. 5.*

Præterea debet esse occisio, percussio, vel spoliatio occasione causarum, vel negotiorum, scilicet quia eas causas, vel negotia deferunt ad Romanam curiam, vel ea ibi prosequuntur, vel defendunt, vt constat ex verbis Textus ibi, *occasione causarum, vel negotiorum huiusmodi occidunt, &c.* Atque ita notant Hugolin. *in presenti, §. 1. vers. 4.* Vivald. *num. 92.* alii 3. Suar. *disp. 21. sect. 2. n. 72.* Sayr. *cap. 1. 6. num. 4.* Reginald. *lib. 9. c. 20. n. 315.* Bonac. *disp. 1. q. 13. punct. 1. n. 7.* Quare si ob vindictam, vel commodum proprium vel alias ob causas, quam ob occasionem negotiorum occisio, mutilatio, spoliatio recurrentium ad curiam contingat, hæc excommunicatio non punitur, vt aduertunt prædicti Doctores.

Personæ autem in quas prædictæ actiones, vel aliquæ illarum præstandæ sunt, vt excommunicationem inferant, variæ sunt.